

Rekomendacijos dėl užsienio kalbos mokymo(si)

2008 -2009 m. m.

Pradinis ugdymas

Ankstyvasis užsienio kalbų mokymas(sis) vykdomas antraisiais – ketvirtaisiais pradinio ugdymo programos metais, jeigu mokykla yra pasirengusi (turi keliamus kvalifikacinius reikalavimus atitinkantį mokytoją, pageidauja tėvai ir pan.).

Užsienio kalbą mokiniui iš mokyklos siūlomų kalbų (anglų, prancūzų, vokiečių – pagal mokyklos galimybes) parenka tėvai (globėjai, rūpintojai). Vykdam ankstyvojo užsienio kalbų mokymo(si) programą nuo 2-os klasės, vadovaujamosi Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosiomis programomis ir orientuojamasi į kalbinių įgūdžių A1(*Lūžis*) lygį pagal *Bendruosius Europos kalbų metmenis*.

Ankstyvojo užsienio kalbų mokymo(si) programai įgyvendinti iš mokyklos nuožiūra skiriamų pamokų skiriamos dvi pamokos per savaitę.

Mokyti užsienio kalbą pradinėse klasėse gali užsienio kalbos mokytojo kvalifikaciją turintis mokytojas, išklauseš darbo su pradinių klasių mokiniais didaktikos kursą ar pradinių klasių mokytojas, turintis užsienio kalbos mokytojo kvalifikaciją, baigęs užsienio kalbos didaktikos kursą arba dalyvaujantis perkvalifikavimo studijų programoje.

Ankstyvojo užsienio kalbos mokymo moduliai ar modulis gali būti integruotas į kitą ugdomąjį dalyką, pavyzdžiui pasaulio pažinimą, muziką ar daile.

Pagrindinis ugdymas

Pagal pagrindinio ugdymo programą mokomasi dviejų užsienio kalbų: tęsiamas pirmosios užsienio kalbos mokymasis ir pasirenkama antroji užsienio kalba. Antrosios užsienio kalbos privaloma mokytis nuo 6-os klasės. 2008-2009 m. m. galima pradėti mokytis antros užsienio kalbos nuo 5-os klasės, tam skiriant mokyklos nuožiūra skirstomų pamokų. Mokinys gali rinktis vieną iš mokyklos siūlomų kalbų.

Švietimo ir mokslo ministerija, atsižvelgdama į Europos Tarybos ekspertų pastabas ir siūlymus, skatina mokyklas plėsti kalbų pasiūlą, įtraukiant rečiau vartojamas Europos Sąjungos kalbas (pvz. romanų, skandinavų ir kt.), kaimynų (latvių, lenkų, rusų) ir kitas plačiai vartojamas kalbas (pvz. kinų, arabų ir kt.). Atkreipiame dėmesį, kad 2008-2009 m. Bendrųjų ugdymo planų

36.2.1. punkte antrąją užsienio kalbą siūloma rinktis iš anglų, latvių, lenkų, prancūzų, rusų, vokiečių ir kitų kalbų. Esant galimybei, rekomenduojama iš mokyklos nuožiūra skiriamų valandų siūlyti mokiniams pradėti mokytis trečiąją užsienio kalbą.

Pirmosios ir antrosios užsienio kalbos mokoma(si) pagal Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrąsias programas. Mokykla taip pat gali pradėti naudoti atnaujintas bendrąsias programas ir *Bendruosiuose Europos kalbų metmenyse* aprašytą kalbinių gebėjimų vertinimo skalę, kai 5-6 klasės mokinio pirmosios užsienio kalbos pasiekimai orientuojami į A2 (*Pusiaukelės*) lygį, o 7-10 klasėse siekiama B1 (*Slenksčio*) lygio; 5-6 klasės mokinio antrosios užsienio kalbos pasiekimai orientuojami į A1 (*Lūžio*) lygį, o 7-10 klasėse siekiama A2 (*Pusiaukelės*) lygio.

Mokiniams, atvykusiems iš kitų mokyklų, kuriose jie bent vienerius metus mokėsi kitos užsienio kalbos, negu mokoma(si) naujoje mokykloje, tėvų prašymu sudaromos sąlygos toliau jos mokytis arba įveikti atsilikimą, jeigu mokinys nusprendžia mokytis tos užsienio kalbos, kurios mokosi klasė:

- vienerius mokslo metus, jeigu toks mokinys mokykloje yra vienas: jam rekomenduojama skirti 1 papildomą užsienio kalbos pamoką per savaitę iš mokyklos nuožiūra skirstomų pamokų;
- jeigu toje pačioje, paralelioje ar gretimose klasėse yra du ir daugiau tokių mokinių, jiems rekomenduojama skirti 2 papildomos pamokas per savaitę pirmajai arba antrajai užsienio kalbai mokytis.

Mokykloms, teikiančioms pagilintą užsienio kalbos ar kalbų mokymą, siūlome taikyti integruoto dalyko ir užsienio kalbos mokymo (užsienio kalba ir ugdomasis dalykas) modulius, remiantis pagrindinio ugdymo programomis.

Užsienio kalbų ugdymo procese siūloma naudoti 5-8 klasių Europos kalbų aplanką *. Supažindinimui su Europos kalbų aplanku gali būti sudaroma atskira programa ir jai įgyvendinti papildomai skiriama pamokų iš skiriamų mokyklos nuožiūra.

Vidurinis ugdymas

Pradėdami mokytis pagal vidurinio ugdymo programą mokinys gali rinktis kalbos bendrąjį arba išplėstinį kursą. Išplėstinis kursas numato gilesnį dalyko mokymąsi, t.y. **jis neturėtų būti skirtas dėl kalbos pakeitimo ar kitų priežasčių atsiradusių spragų likvidavimui.**

Mokinys gali pasirinkti mokytis antrąją užsienio kalbą kaip pirmąją, jeigu yra pasiekęs išsilavinimo standartuose nurodytą antrosios užsienio kalbos lygį, reikalaujamą tame mokymosi etape pirmajai užsienio kalbai (žr. BUP, p. 46). Mokykloms rekomenduojama nustatyti tvarką, kuria

vadovaudamiesi, mokiniai gali keisti užsienio kalbą. Mokykla gali organizuoti mokinio kalbinių gebėjimų patikrinimą, remtis kalbos mokytojo rekomendacija arba Europos kalbų aplanke registruota informacija apie mokinio kalbinius gebėjimus.

Moksleiviui pasirinkus mokytis pirmąją užsienio kalbą kaip antrąją, rekomenduojama rinktis išplėstinį tos kalbos kaip antrosios kursą. Jeigu moksleivio pasiekimai yra žemesni nei reikalaujama išsilavinimo standartuose, jis turėtų rinktis bendrąjį šios kalbos kursą.

Esant galimybei, moksleivis gali pasirinkti mokytis kitą mokyklos siūlomą užsienio kalbą, kurios nesimokė anksčiau mokykloje, bet savarankiškai yra pasiekęs išsilavinimo standartuose nurodytą šios kalbos kaip pirmos arba kaip antros lygį, reikalaujamą tame mokymosi etape. Mokykloms rekomenduojama nustatyti tvarką, kuria vadovaudamiesi, mokiniai gali rinktis užsienio kalbas, kurių iki šiol mokykloje nesimokė.

Mokykla gali organizuoti mokinio kalbinių gebėjimų patikrinimą, remtis tos kalbos mokytojo rekomendacija arba Europos kalbų aplanke registruota informacija apie mokinio kalbinius gebėjimus.

Rekomenduojama mokykloms taikyti įvairius integruoto dalyko ir užsienio kalbos mokymo (užsienio kalba ir ugdomasis dalykas) modulius, gilinant užsienio kalbos ir dalyko kompetencijas.

Privalomą bendrojo lavinimo branduolį (bendrasis kursas) sudaro tik viena užsienio kalba, tačiau mokinio individualaus ugdymo planas leidžia rinktis dvi užsienio kalbas. Siekiant įgyvendinti Valstybinės švietimo strategijos nuostatas, siekiama, kad visi vidurinio ugdymo (brandos) programą baigę mokiniai galėtų bendrauti dviem užsienio kalbomis ir ne mažiau kaip 70 % mokinių, baigiančių vidurinę bendrojo lavinimo mokyklą, būtų įgiję vienos užsienio kalbos įgūdžius, atitinkančius B2 (Aukštumos) lygmenį, o kitos užsienio kalbos – B1 (Slenksčio) lygmenį. Taigi, vidurinio ugdymo etape svarbu moksleivius motyvuoti tęsti mokymąsi mažiausiai dviejų užsienio kalbų. Jei mokykla gali sudaryti sąlygas, sudarant individualų ugdymo planą rekomenduoti mokytis trijų užsienio kalbų.

Vykdamas vidurinio ugdymo programą užsienio kalbos ugdymo procese siūloma naudotis 9-12 klasių Europos kalbų aplanke, padedančiu mokiniams įsivertinti savo kalbinių gebėjimų lygį, nustatyti mokymosi spragas, numatyti tolesnio kalbos mokymosi gaires.

* Lietuvoje yra parengtas 9-12 kl. Europos kalbų aplankas (galima įsigyti knygynuose, atsisiųsti iš interneto puslapio: <http://www.smm.lt/ugdymas/bendrasis/index.htm#lkmp>, nuo kitų metų bus galima naudotis elektroniniu Europos kalbų aplanku). 2008 m. rugpjūčio mėnesį bus išleisti 5-8 kl. ir suaugusiems skirti Europos kalbų aplankai (juos bus galima įsigyti knygynuose ir atsisiųsti iš Švietimo ir mokslo ministerijos interneto puslapio). Ateityje taip pat planuojama parengti interaktyvius elektroninius aplankus).

Švietimo ir mokslo ministerija kviečia visų užsienio kalbų mokytojus susipažinti su vienu svarbiausiu visos Europos kalbų politikos dokumentu *Bendraisiais Europos kalbų metmenimis* (angl. *Common European Framework of Reference*). Dokumentas yra skirtas Europoje vienodai suprantamai ir visoms kalboms taikomai kalbinių gebėjimų vertinimo skalei apibrėžti. Šį dokumentą anglų ir prancūzų kalbomis galima rasti Europos Tarybos interneto puslapiuose http://www.coe.int/T/DG4/Linguistic/Source/Framework_EN.pdf ir http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/Framework_FR.pdf. Šiuo metu Vilniaus Universiteto Lituanistikos katedros specialistai baigia versti šį dokumentą į Lietuvos kalbą. Rugpjūčio mėnesį šį dokumentą lietuvių kalba bus galima rasti Švietimo ir mokslo ministerijos interneto svetainėje, dokumento kopijos bus išsiųstos mokykloms.